

עניני הוצאה - שיעור 109

I. Carrying pills in hat on Shabbos

(א) אין דומה לקמיע מומחה שמתיר המחבר לצאת בו שו"ע (ש"ח - כ"ה) משני טעמים (כ) דאינו דרך לבישה אלא הוצאה כלאחר יד (כ) ואינו מועיל מעכשיו כמו מוך שבאזנו או על המכה או גרגיר מלח בפיה. ועיין בשש"כ (מ - הטרה כ) בשם רב ש. ז. אויערבך דאבן תקומה חשיב כמרפא מעכשיו כיון דכך סגולתה משא"כ בכדורים ניטראגליצערין (nitroglycerine) אם אין צריך עכשיו אמנם I.V. Heparin אין מועיל ברחוב אבל מ"מ הוא לבוש על גוף האדם ודרכו בכך כשעון יד אליבא דאג"מ (ב - קי"ח) ושו"ת מהרש"ג (ג - מ"ח) ולא כטעמים שכתבתי בשיעור 108 ע"ש. וכך שמעתי מרב דוד פיינשטיין ורב מנשה קליין ורב ש. ז. ברוין להתירא

(ב) ולא דמי לרמ"א (ש"ח - ל"ג) שמתיר לצאת במעות התפורים בבגדו משום דאדם בהול. ששם צריך לצאת כמו שכתב המ"ב (ס"ק ק"ד) שירא שאם יושב בבית כל היום יִרְגְּשו בו שהוא שומר מעותיו ויבואו לגזלו אבל בנידן דידן יושב בבית ולא יצא כמו שכתב הרמ"א "אם יוכל להיות יושב בבית לא יצא".

1. ועיין עוד בשו"ע (שכ"ו - ז) ההולך ברה"ר ומטר סוחף על ראשו ואפילו רבוי מים מותר ללכת ועיין בט"ז (ס"ק ז) הטעם דאי אפשר כלל להזהר מזה. משמע דלא אמרינן יושב בבית ולא יצא. ויכול לתרץ דזה פסיק רישא דלא ניחא ליה על איסור דרבנן שמוציא דרך שנוי ומותר לשיטת התרומת הדשן שהובא במג"א (שי"ד - ה) ואפילו למג"א עצמו אפשר דלא גזרו במקום שא"א להזהר. אבל בכדורים שלנו הוא מתכוין להוציאם יושב בבית ולא יצא.
2. ועיין עוד בשו"ע (רמ"ח - ד) דמותר לצאת בשיירא במדבר בתחלת השבוע אפילו צריכים לחלל את השבת מפני הסכנה. למה? זה בדבר רשות! יושב בבית ולא יצא. ועיין במ"ב (ס"ק כ"ו) טעם ההיתר משום דממילא נסבב הדבר לבסוף. ואבל בכדורים חל איסור בזמן תחילת ההוצאה. לכן יושב ולא יצא. ולכאורה מטעם ספק פקוח נפש אין היתר. יושב בבית!

(ג) אם יכול להתיר משום ב' או ג' שבותים במקום מצוה

1. עיין בשו"ת מהר"ש אנגיל (ג - מ"ג) לענין לישא הכתב תעודה (I.O.) בשבת על ידי שנוי בשעת חירום והתיר משום שהוא הוצאה כלאחר יד והוא בכרמלית ונוסף דהוה ליה מלשאצל"ג דהא אינו נושא כי אם רק כדי להצילו מחשש מאסר והוא גם כן לצורך מצות תפלה בציבור. וה"ה בכדורים שנושא בכובע יש להתיר אם יש ג' שבותים במקום מצוה עיין בשש"כ (מ - כ)
2. ועיין בשו"ת ציץ אליעזר (ז - ל"ד) שאסר נשיאת הכדורים למקום שאין עירוב בשום גוונא (כ) דמלאכה הצריכה לגופה היא דהא מוציא את הכדור לצרכו שיהא אתו מן המוכן לפן יצטרך לו (כ) והוא רה"ר גמורה למי שלא נושא בשבת גם כשיש עירוב (ג) ושלא להתיר איסור דרבנן ע"י ישראל ואפילו כלאחר יד ועיין בציץ אליעזר (ו - ו - חותיות ג' וט"ז) (ז) ואנשים שהולכים ברחובות שלא בזמן התפלה לדבר רשות אסור לדברי הכל. (ח) כמו שאינו יכול לקחת נייר טוליט אתו בלכתו לכרמלית לפן יצטרך כמו כן אין יכול לקחת הכדורים ויושב בבית
3. הגאון הרגאטשווער בשו"ת צפנת פענח (ז - ל"ז) כתב שאסור לצאת בהפאס (passport) בשעת חירום ושלא מהני תפירה לבגדו ולא דמי למעות דהוי זה כמו שביטלו להבגד אבל הפאס עיקר

הדבר להראותו ולא ביטלו וה"ה הכדורים עיקר הדבר להוציאו אם צריך לו ופסק הרגאטשווער
שצריך לישב בבית ולא יצא לרה"ר. ע"ש. משמע דב' שבותים ע"י ישראל אסור.

4. ועיין בשו"ת משנה הלכות (ז - י"ז) שהוא מתיר נשיאת הכדורים אבל מ"מ לא ישא כל הזכוכית
אלא ישא כמה שהוא חושב שיצטרך לערך וגם לא ילך במקום שאינו למצוה ואם צריך לצאת
מחמת בריות מותר. ומקור ההיתר משום (ע) בזמן הזה אין לנו רה"ר (ב) והוא מלשאל"ג
"שהרי אם לא יצטרך לו הכדורים הוציא שלא לצורך" (ג) והוצאה דרך שנוי

5. עיין בשש"כ (מ - ז) שמתיר אם (ע) יש שנוי (ב) בכרמלית, ויש לסמוך על החזו"א
שבזמן הזה אין לנו רה"ר (בשם רשז"א) (ג) שלא נח ברה"ר (ד) ולא יוציא יותר מיצטרך
(ה) ובמקום מצוה דוקא. משמע דנקרא מלאכה שצריכה לגופה

6. ובשו"ת מהר"ם בריסק (ז - ס"ג - ס"ד) שמסיק כהמהר"ש אנגיל שלא להתיר כ"א בתלתא
דרבנן במקום מצוה

7. ועיין בספר נשמת אברהם (דף קכ"ה) שהביא השש"כ (מ - ז) והציץ אליעזר (י"ג - ל"ד) להלכה
שדוקא בג' דרבנן במקום מצוה

8. ועיין עוד בחכמת שלמה (סוף סימן ע"ח) שמתיר מלשאל"ג בכרמלית שהוא רק ב' דרבנן
במקום מצוה. ובשו"ת שבט הלוי (ה - ל"ט) שאי אפשר לצרף מלשאל"ג לשבות אחר
שהיא חמור כעין דאורייתא אבל בלאו הכי יש להתיר ב' שבותים במקום מצוה. ועיין באג"מ
(ד - י"ח) שתמה על החכמת שלמה לענין מצוה של אמירת קדיש לקטן משמע שמלשאל"ג
בכרמלית במקום מצוה גמורה מותר אפילו על ידי ישראל ולא כהציץ אליעזר ודעימיה.
ועיין באג"מ (ע"ז - ז) ופמ"ג מ"ז (שכ"ו - ח) וא"א (שכ"ז - ז) שהתירו שבות דשבות ע"י ישראל

9. ועיין עוד בחיי אדם (מ"ד - כ) "אם צריך לעבור במעבר (ספינה) למצוה עוברת ואי אפשר בענין
אחר" מותר. (מ"ב של"ט צסוף) וזה רק שבות אחד במקום מצוה. ועיין בשע"ת (רמ"ח - ח
ושל"ט - ז) שהביא הנודע ביהודה דאין מוחה למי שהעביר על המים בשבת למצוה עוברת

10. ועיין במג"א (שנ"ז - ז) דג' שבותים מותרים אפילו בשאר דברים. ומרמ"א (ע"ח - ל"ג)
לא משמע כן

II. למעשה - אפשר יש להקל לשאת הכדורים בכובע אם רוצה לצאת בקיום כל התנאים

(א) אין לשאת הכדורים בכובע לדברי הכל אם לאו לצריך מצוה

(ב) וגם לא יוציא יותר מאשר יצטרך מכדורים

(ג) וישתדל שלא לעמוד באמצע הרחוב. ואם הוא זקוק לתרופות בעודו ברחוב ימהר להיכנס
לבית סמוך שהוא רשות היחיד אם אפשר

(ד) ודוקא בכרמלית אבל לא ברה"ר גמורה ושמעתי מרב דוד פיינשטיין דיכול לשאת ברה"ר
שלנו בכדורים ניטראגליצערין ועיין בשמירת שבת כהלכתה (מ הערה כ) שכך כתב רב
ש.ז. אויערבך אבל רק בקיום כל התנאים שנכתב למעלה

ובענין שבותים יש כלל גדול דאין מדמה דבר לדבר מג"א (ע"ז - ח) בשם המגיד משנה
ולכן צריך שאלת חכם ואין אנו יכולים לדון לעצמנו